

➤ HOE JE VERZEKERINGEN
UP-TO-DATE ?
HOUDEN ?

INHOUD

Stof je verzekeringen af!	3
Op het menu:.....	5
Je budget	8
Betaalmiddelen.....	12
Gefractioneerde premies.....	12
Je statuut	13
Met dank aan de baas!.....	14
Verplichte verzekeringen.....	20
• Autoverzekering	20
• Arbeidsongevallenverzekering	22
• Aansprakelijkheidsverzekering jacht	22
• Andere	22
De fiscus, je vriend?.....	23
Ben je eerder een nomade of een huismus?	25
Verenigingsleven en verzekeringen "voor rekening"	27
Leer met je polis omgaan!.....	28
Dubbel gebruik	30
Ken ik niet, dus heb ik het ook niet nodig?.....	32
HEBT U NOG VRAGEN?	36

➤ STOF JE VERZEKERINGEN AF!

Je leven evolueert constant in de loop der jaren: familiaal, professioneel, in wat je vandaag boeit, maar ook in je visie op de toekomst.

En je verzekeringen? Die evolueren niet uit zichzelf mee met je gewijzigde leven. Mogelijk ben je hierdoor niet langer goed beschermd.

Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer.....

- in een oude polis de verzekerde bedragen nooit gherwaardeerd zijn, terwijl de levenskosten alleen maar gestegen zijn....
- je woning een totale facelift ondergaan heeft, maar de verzekering ervan niet meer herbekeken is sinds de aankoop. Je woning is totaal anders ingericht, maar de in de verzekering vermelde ruimten, vierkante meters of kubieke meters zijn achterhaald....
- je manier van verplaatsen (privévoertuig versus openbaar vervoer) is geëvolueerd, maar je verzekeringsvoorwaarden niet...
- je tante intussen in een rusthuis verblijft, maar nooit haar verzekering "huispersoneel" opgezegd heeft, die ze gesloten had toen ze nog beroep deed op een poetshulp...
- je verhuisd bent waardoor je verzekeraar je spoor bijster is geraakt en je zelf ook een aantal polissen uit het oog verloren bent*.

* In de levensverzekering bestaan er procedures om te vermijden dat "slapende" overeenkomsten verloren gaan. Lees de brochure "slapende tegoeden" op www.ABCverzekering.be. Voor de aanvullende pensioenen, afspraak eind 2016 op www.db2p.be.

Wanneer je je verzekeraar goed kent en ook hij jou goed kent, dan kunnen die aanpassingen vanzelfsprekend iedere dag gebeuren. Waarschijnlijk is het echter slimmer om de mate waarin je verzekerd en beschermd bent periodiek te herbekijken. Zeker naar aanleiding van belangrijke gebeurtenissen in je leven. Je kan dat op eigen houtje doen, maar evenzeer samen met een professional. Weet dat verzekeraars voor je klaar staan met allerlei tips en adviezen.

Vraag gerust een afspraak!

Hoewel deze brochure voor particulieren natuurlijk nooit de plaats kan innemen van een persoonlijke adviseur, biedt ze je toch de mogelijkheid om je optimaal voor te bereiden.

Voor persoonlijk of commercieel advies (bij welke verzekeraar klopt ik aan en tegen welke prijs.....), kan je terecht bij professionals op het "terrein" en kan je de markt verkennen. Op de website www.ABCverzekering.be vind je alvast algemene informatie die je zo nodig verder op weg helpt en waar je reacties en vragen kwijt kan.

OP HET MENU:

- jij, de cliënt, staat centraal: voor onze tips en adviezen gaan we uit van jouw situatie (p. 6)...
- ... en van je financiële middelen (p. 8)...
- ... maar we houden ook rekening met je beroepsstatuut (p. 13) en extralegale voordelen (p. 14);
- ...vervolgens overlopen we de verzekeringen waaraan je niet kan ontsnappen omdat ze verplicht zijn (p. 20), en de verzekeringen die je een fiscaal voordeel opleveren (p. 23).
- p. 25 dompelt je onder in de wereld van het netwerk van verkooppunten; over de essentiële punten uit een verzekeringspolis lees je alles onder p. 28 en, ten slotte, komen de miskende waarborgen aan bod op p. 32.
- Tussendoor bespreken we nog hoe je je premie zonder besommeringen kan betalen, dubbele verzekeringsdekkingen en op het verenigingsleven afgestemde verzekeringen.

GEEN GOEDE VERZEKERING ZONDER GOEDE COMMUNICATIE: LAAT VAN JE HOREN!

Je verzekeraar zal ervoor zorgen dat je verzekeringen afgestemd zijn op je noden en voorkeuren. Daartoe moet hij zeker en vast een duidelijk beeld hebben van een aantal concrete gegevens, maar ook van hoe je zelf ten aanzien van risico's staat.

KLARE WIJN

De wet bepaalt dat je aan de verzekeraar alle belangrijke informatie meegeeft - zodat hij het risico kan beoordelen - en dat je hem vertelt wat hij nog niet weet (het is nogal wiesdes dat als hij je geboortedatum kent, hij ook weet hoe oud je bent). Dit is verplicht bij het sluiten van de overeenkomst, maar ook tijdens de verdere looptijd van de verzekering, behalve voor levensverzekeringen en hospitalisatieverzekeringen, waar de evolutie van je gezondheidstoestand niet leidt tot een herziening van de verzekeringsvoorwaarden. Een verzekering gaat te goeder trouw uit van wat je meedeelt: bepaalde zaken verborgen houden voor een

verzekeraar kan tot gevolg hebben dat de verzekeringspolis waarvoor je betaalt eigenlijk waardeeloos is (en, erger nog, je kan vervolgd worden als er frauduleuze intenties mee gemoeid zijn). Vermeld je voorgeschiedenis dan ook eerlijk. Denk vooral niet dat een verzekeraar die zijn beroep ook maar iets of wat serieus opvat je kan helpen om de waarheid hier en daar een kleine draai te geven.

JE LEVEN VERANDERT, PAS JE VERZEKERINGEN AAN

Als het over sparen en beleggen gaat, dan komt een vragenlijst handig van pas voor een verzekeraar om je persoonlijke profiel op te maken. Ook hier is het van belang dat je de juiste reflex hebt om iedere substantiële wijziging in je leven mee te delen. Het biedt je de waarborg dat je op gepaste wijze verzekerd bent.

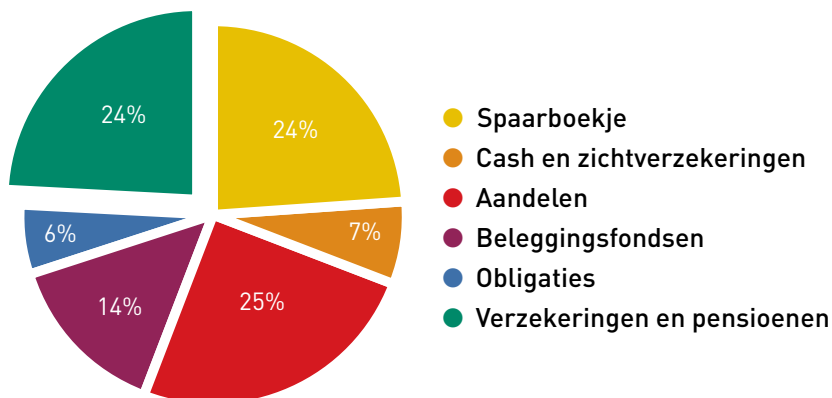
Herbekijk alles bij iedere belangrijke wijziging in je leven, zoals

- een wijziging in je **gezinssituatie**: je verlaat het ouderlijke nest en gaat samen een woning huren of samen wonen. Trouwen, scheiden, een nieuw samengesteld gezin, een geboorte.... allemaal gebeurtenissen die een impact hebben op je verzekerings situatie. Wil je nog dat je ex de uitkering van je levensverzekering zou ontvangen? Als je binnen het gezinskader een hospitalisatieverzekering hebt, dan kan je die zonder medische formaliteiten voortzetten wanneer je dit gezin verlaat.
- het feit dat je kinderen je **wagen** gebruiken, zeker als dit een gewoonte wordt,
- een erfenis, die de stopzetting van de verzekeringen van de overledene meebrengt, maar ook gevolgen heeft voor de verzekering van de goederen die je erft (vaak zal de successiewaarde trouwens veel lager liggen dan de verzekeringswaarde), alsook de onverdeelde eigendommen;
- een wijziging in je **beroepssituatie** (zie verder), of je pensionering;
- het aanwerven van personeel, zelfs voor bijverdiensten;
- het **einde van je hypothecaire lening**, wat gevolgen kan hebben voor je beschermingsnoden of kan rechtvaardigen dat de fiscale voordelen waarop je aanspraak kan maken herbekeken worden;
- de **aankoop van onroerende goederen**, ook in onverdeeldheid, naakte eigendom of vruchtgebruik, maar ook het (ver)bouwen van een woning.

Hoe beter je verzekeraar je kent en begrijpt, des te beter zal hij je diensten aanbieden die tegemoetkomen aan je verwachtingen.

➤ JE BUDGET

Het financiële vermogen van de Belgen bestaat voor een kwart uit verzekeringen.

Je **financiële situatie** - hoeveel geld je hebt, wat je moet betalen en de samenstelling ervan - is natuurlijk belangrijk om er weer bovenop te komen na een schadegeval, om te sparen voor je pensioen, maar zal ook bepalen hoe je je verzekeringspremies best kan betalen.

Je zichtrekening dient voor **dagelijkse uitgaven**. Als het einde van de maand altijd wat moeilijk is, kan je misschien kiezen voor een verzekeringsovereenkomst zonder vrijstelling, maar die duurder is. Aan jou om de voorwaarden te vergelijken en de gevolgen van je keuze te aanvaarden. Wat zou je persoonlijke houding zijn als je na een schadegeval ook nog eens een deel van de kosten zelf moet ophoesten? Zou je zonder morren de vrijstelling kunnen betalen als je weet dat je hierdoor jaarlijks kan besparen op de premie?

Je spaarrekening kan je helpen om **financiële tegenslagen op te vangen**. Maar zelfs een goed gevulde spaarrekening kan een verzekering niet vervangen. Een wagen total loss, een juridische procedure waarbij je de kosten voor de advocaat en de gerechtskosten uit eigen zak moet betalen, een chirurgische ingreep...het zijn slechts enkele voorbeelden van zaken die je reserves danig kunnen aantasten.

Als je wil beleggen, moet je voor jezelf duidelijk uitmaken of je voor veilige dan wel risicovolle **beleggingen** gaat. Wanneer je het er met je bankier of verzekeraar over hebt, weet dan dat levensverzekeringsovereenkomsten met een gewaarborgde rentevoet ("tak 21", met inbegrip van de meeste groepsverzekeringen en spaarverzekeringsovereenkomsten) je behoud van kapitaal, een gewaarborgd rendement en eventueel een winstdeelname garanderen. Voor die individuele levensverzekeringen naar Belgisch recht geldt overigens dezelfde waarborg als voor bankdeposito's, dit is 100.000 euro. Daarnaast moet je ook weten dat de verzekeraar zelf zijn verplichtingen ten aanzien van die overeenkomsten verzekert via veilige en stabiele beleggingen: hun portefeuille bestaat in het licht van deze contracten vooral uit obligaties.

Natuurlijk is het wel zo dat een levensverzekering voor meerdere jaren vast staat. Zorg ervoor dat je voldoende **liquide middelen** over houdt op een rekening of spaarboekje. Maar als je op middellange en lange termijn wil sparen, dan is een levensverzekering zeer zinvol aangezien ze vanaf een looptijd van acht jaar en één dag vrijgesteld is van roerende voorheffing.

Je bent voldoende ingedekt tegen mogelijke tegenslagen en je bent bereid meer **risico's** te nemen in ruil voor een hoger rendement? Dan zijn de verzekeringen van "tak 23" iets voor je, die gebaseerd zijn op beleggingsfondsen en dus te vergelijken zijn met beleggingen in aandelen en beleggingsfondsen. Ze hebben de voor levensverzekeringen typerende flexibiliteit, bijvoorbeeld wat betreft de aanduiding van wie het geld van de levensverzekering krijgt, en een bijzonder fiscaal statuut dat de nodige aandacht verdient (zie ook p. 23). Voor deze verzekering geldt de eerder vermelde waarborg van 100.000 euro niet.

Ongeacht of je kiest voor tak 21 dan wel tak 23, je verzekeraar zal samen met jou je profiel als spaarder of belegger opmaken. Overloop of vraag uitleg bij de **financiële informatiefiche** die bij een individuele levensverzekering zit en hou rekening met de kosten en fiscale aspecten bij de instap (betalen van de premies) en de uitstap (wanneer je de kapitalen of rentes ontvangt).

Onroerende goederen die je op regelmatige basis inkomsten verschaffen (huurgelden) of die maken dat je geen huur moet betalen zijn vanzelfsprekend een belangrijk aspect voor je situatie en in het bijzonder voor je pensioen. Je kan er maar beter rekening mee houden wanneer je een stand van zaken opmaakt (welke middelen heb je voorzien en wat zijn je lasten!) bij het naderen van de pensioenleeftijd. Hou er rekening mee dat wanneer je ouder wordt, het kan gebeuren dat je moet verhuizen: dit wijzigt de zaken toch enigszins.

Je hebt het **financieel even moeilijk**? Stel dan prioriteiten. Betaal essentiële overeenkomsten tijdig en zeg eventueel de minder essentiële op. Maak zo nodig een stand van zaken op met je verzekeraar. Het is niet dat je van vandaag op morgen onverzekerd bent als je te laat betaalt. Je verzekeraar moet je immers uitdrukkelijk herinneren aan je verplichtingen. Bij blijvende wanbetaling kan hij de overeenkomst opzeggen en dreig je ook op de lijst van wanbetalers terecht te komen. Schakel, als dit het gemakkelijker voor je maakt, over op tussentijdse betalingen in de plaats van een eenmalige premie.

- Soepele levensverzekeringen maken het mogelijk om een premiejaar over te slaan.
- Overweeg eventueel een "reductie" van je polis: dan maak je geld vrij voor de toekomst, maar wat je bij einddatum ontvangt, zal navenant dalen.
- Een levensverzekeringsovereenkomst afkopen zou slechts een allerlaatste oplossing mogen zijn, gelet op de kosten en vooral een zeer hoge belasting (33 %) ten aanzien van vroegtijdig uitstappen uit een contract waaraan fiscale voordelen verbonden waren.

Bereken in elk geval de gevolgen voor je dekking overlijden en het geld dat je bijeen gespaard hebt.

Weet dat de opgebouwde waarde in een levensverzekeringsovereenkomst vaak kan "geactiveerd" worden vóór de vervaldatum ervan: de waarde ervan kan immers van pas komen bij de beleggingen die je voor ogen hebt. Wanneer het opgebouwde kapitaal al voldoende groot is, dan kan je misschien een voorschot op je polis krijgen, of de polis als pand gebruiken voor een krediet of als bijdrage uit je groepsverzekering om een onroerend goed te kopen: win hierover zeker informatie in!

BETAALMETHODES

Zoomit is een gratis betaalmethode waarmee je de betaling van de verzekeringspremies - en andere facturen - met een eenvoudige muisklik regelt. Het systeem wordt via internet gebruikt (pc, tablet of smartphone) op basis van een akkoord van de cliënt voor iedere gevraagde betaling. Je ontvangt een herinnering wanneer de vervaldatum eraan komt, zodat je een betaling niet uit het oog verliest. Heel wat verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen stellen voor dit systeem te gebruiken dat de administratie van de facturen vergemakkelijkt. Meer informatie vind je op www.zoomit.be.

GEFRACTIONEERDE PREMIES

De betaling van de volledige verzekeringspremie kan soms zwaar doorwegen op het maandbudget. Daarom is het vaak mogelijk om de jaarpremie in verscheidene keren te betalen. Let wel op voor de voorwaarden die aan deze betalingsfaciliteit kunnen verbonden zijn: is de gespreide betaling gratis (in het bijzonder als je meerdere verzekeringen groepeert) of moet je extra betalen?

➤ JE STATUUT

Je hoeft geen minister van Pensioenen te zijn om te weten dat iedere beroepskeuze gevolgen heeft voor je latere pensioen.

Het wettelijke pensioen varieert naargelang het statuut (ambtenaren, werknemers, zelfstandigen), het aantal werkjaren, de gezinssituatie en de inkomens.

Alle nuttige informatie over je wettelijke pensioen vind je op de website www.mypension.be.

Ook inzake arbeidsongevallen bestaan gelijkaardige verschillen:

- werknemers moeten gedekt zijn door een door hun werkgever gesloten verzekering, op zijn minst voor het wettelijke minimum (zie p. 22);
- in de overheidssector kunnen werkgevers zich ook verzekeren, maar ze zijn, hoe dan ook, gelijkaardige vergoedingen verschuldigd;
- zelfstandigen doen er best aan een verzekering gewaarborgd inkomen te sluiten om zich te beschermen tegen de financiële impact van ongevallen in het bijzonder en arbeidsongeschiktheid in het algemeen.

➤ MET DANK AAN DE BAAS!

De private verzekering is een aanvulling op de sociale zekerheid. Zo bieden heel wat werkgevers hun personeel "extralegale voordelen" aan. Verzekeringen maken daar een belangrijk onderdeel van uit. Wat bestaat er zoal op dit vlak? Inventariseer eerst de voordelen die met je professioneel statuut verband houden en oriënteer je vervolgens binnen je persoonlijke keuzes.

Een dergelijke analyse is onontbeerlijk voor ieder gepersonaliseerd advies. Als je adviseur je hier niet over aanspreekt, neem dan zelf het initiatief.

Weet dat de schade die je als werknemer berokkent aan anderen in het kader van de uitoefening van je beroep ten laste van je werkgever is, tenzij het om een herhaalde lichte fout of een zware fout gaat, zoals bepaald door de wet op de arbeidsovereenkomst. Dit is geen extralegaal voordeel, maar het vermijdt wel dat je er een bijkomende overeenkomst moet voor sluiten. Let op, als zelfstandige liggen de zaken anders!

Voor loontrekkenden is het belangrijkste extralegale voordeel het **aanvullend pensioenplan** dat je werkgever of de sector waar je actief bent inricht. Met dit plan zal je een kapitaal vormen dat je op het ogenblik van je pensionering in één keer uitbetaald krijgt of in de vorm van een rente. Daarnaast beschermt het je in geval van overlijden (vaak naargelang de gezinssamenstelling; denk er dus aan om te laten weten als er iets aan verandert). Het beheer van de meeste pensioenplannen is toevertrouwd aan verzekeringsondernemingen: dit is wat men de groepsverzekering noemt. Andere plannen worden beheerd door pensioenfondsen.

Zoals altijd in spaaraangelegenheden bepalen de hoogte van de in een pensioenplan gestorte bedragen en de duur tijdens welke dit spaargeld rendement oplevert of de uit te betalen prestaties in de duizenden, tienduizenden of zelfs honderdduizenden euro zullen oplopen.

De oudste polissen kunnen van het type "te bereiken doel" zijn: wat je ontvangt op het ogenblik van je pensionering staat van tevoren vast. Dit is meestal een inkomen dat overeenkomt met een gegeven percentage van de laatste bezoldiging en is vaak de optelsom van het verwachte wettelijke pensioen en het aanvullende pensioen.

Sinds enige tijd zijn de plannen met vaste bijdrage populairder: die stellen geen vast doel voorop tegen de pensioenleeftijd maar werken op basis van een periodieke in het plan te storten bijdrage. Die bijdrage is vaak een percentage van het loon. Wat je dan uiteindelijk ontvangt in het kader van dit plan hangt af van de het rendement van die bijdragen. Om het aanvullend pensioen te beschermen tegen de capriolen van de markt, legt de wet een minimumrendement op voor dit type van pensioenplannen. Op het einde van de rit zal een plan dat gebaseerd is op een bijdrage van 3 % van het loon of een bijdrage van 6 % ervan een serieus verschil opleveren! Meer informatie over jouw pensioenplan vind je in de pensioenregeling die je kan verkrijgen bij je werkgever.

Weet ook dat, zodra het bedrag van je groepsverzekering aanzienlijk opgelopen is, je dit geld kan gebruiken om je woning te kopen: dit is een uitzondering op het beginsel dat bepaalt dat dit geld uitsluitend bestemd om je meer financiële middelen te verschaffen op de dag van je pensionering.

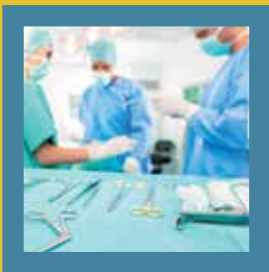
Je pensioenplan biedt eventuele aanvullende dekkingen, zoals een prestatie in geval van arbeidsongeschiktheid.

Vzw Sigedis, de beheerder van de gegevensbank van de aanvullende pensioenen, verzamelt bij de groepsverzekeraars en de pensioenfondsen alle informatie over je pensioen. Vanaf oktober 2016 kan je je persoonlijke pensioendossier raadplegen via www.mypension.be (zie luik "mijn aanvullend pensioen"). Op basis van de informatie die je daar vindt, kan je inschatten of een bijkomende inspanning nodig is om je verwachte pensioen aan te vullen (bv. via een pensioenspaarverzekering). Sigedis zal je jaarlijks een pensioenfiche bezorgen met informatie over je gevormde pensioenrechten. Daartoe moet je je e-box activeren, dat is je elektronische brievenbus van de sociale zekerheid (zie www.mysocialsecurity.be).

De brochure "[De groepsverzekering - sparen voor later via het werk](#)" leert je meer over deze verzekering, ook over je opties en de punten waarop je moet letten wanneer je van werkgever verandert, zowel voor het gevormde spaargeld als voor de dekking bij overlijden. Die keuzes staan vanzelfsprekend in verband met je wensen en behoeften voor wat betreft je persoonlijke (individuele) verzekeringen. Vergeet dit niet en spreek erover met je adviseurs.

Bijna vier miljoen Belgen hebben via hun werkgever een aanvullende collectieve ziektekostenverzekering, algemeen gekend onder de naam **collectieve hospitalisatieverzekering**. De voorwaarden ervan (onder andere vrijstellingen en maximumbedragen) variëren naargelang de overeenkomst. Ze dekt meestal de kosten van een ziekenhuisopname, ook van daghospitalisaties en de zorgen en analyses vóór en na het ziekenhuisverblijf. De ambulante kosten - medische bezoeken en kosten zonder opname in het ziekenhuis - zijn vaak gedekt in geval van een ernstige ziekte of door hoogwaardige polissen.

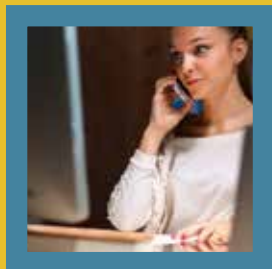

Deze waarborgen, die meestal worden toegekend zonder voorafgaand medisch onderzoek, zijn ook beschikbaar voor de echtgeno(o)t(e) en de kinderen van de werknemer. De tarieven hiervoor variëren van plan tot plan. Maak er gebruik van! In sommige plannen kunnen gepensioneerden gedekt blijven via de groepsovereenkomst. Ook hier kunnen de voorwaarden variëren. Vergeet niet om iedere wijziging in je gezinssituatie mee te delen aan je verzekeraar via je werkgever. Als een van je kinderen voor het eerst aan het werk gaat en kan rekenen op een dergelijke verzekering, dan hoef je natuurlijk niet meer te betalen voor hem/haar.

Weet anderzijds ook dat je die verzekering kan voortzetten wanneer je je werkgever verlaat, zonder medische formaliteiten. Je zal dan natuurlijk wel de premies moeten betalen die overeenkomen met je leeftijd. Er bestaan echter optionele overeenkomsten die het mogelijk maken om het verschil vooraf weg te werken.

Reis je graag? Naast het feit dat hospitalisatieverzekeringsovereenkomsten meestal wereldwijd dekking bieden (maar niet om aan medisch toerisme te doen!), kan het zijn dat ze ook een luik "bijstand" omvatten, waarop je kan rekenen bij gezondheidspro-

blemen in het buitenland. Dan moet je alleen elders nog een dekking vinden, indien nodig, die je beschermt mocht je onderweg autopech of een ongeval hebben.

Voor loontrekkenden in de private sector sluit de werkgever een **arbeidsongevallenverzekering**. Die biedt je dekking voor letsels ten gevolge van een plotselinge gebeurtenis tijdens de uitvoering van je werk en tegen de gevolgen van ongevallen op de weg van en naar het werk, op basis van een maximaal referentie-inkomen: als je meer verdient dan het brutoloon van 41.000 euro (2016), dan zal de vergoeding wegens arbeidsongeschikt-

heid dus niet helemaal een weerspiegeling van je laatste loon zijn. Sommige werkgevers bieden daarom een bijkomende waarborg aan die overeenkomt met de mate waarin je loon het wettelijke plafond overstijgt.

Als ambtenaar geniet je een gelijkaardige wettelijke bescherming (het verschil is dat overheid zich kan verzekeren, terwijl een private werkgever zich moet verzekeren). Wat als je zelfstandige bent? Je kan je als zelfstandige individueel verzekeren via een verzekering gewaarborgd inkomen: die komt tussenbeide, ongeacht of de oorzaak van het stopzetten van het werk van professionele aard is.

Je gebruikt je persoonlijke voertuig voor **professionele** verplaatsingen? Neem dan inlichtingen over de voorwaarden van een eventuele verzekering "opdrachten" die je werkgever mogelijk voor je heeft gesloten. Als dit niet het geval is, dan wordt de eigen schade naar aanleiding van een ongeval waarbij je in fout bent niet gedekt, tenzij wanneer je zelf een omniumverzekering hebt of als je baas een geste wil doen. Lees er het reglement van je werkgever op na!

VOOR DE ZELFSTANDIGEN

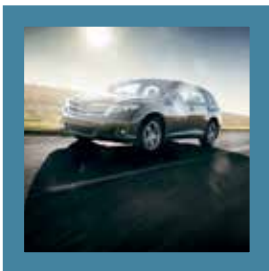
Zelfstandigen hebben bijzondere verantwoordelijkheden wat betreft hun verzekeringen.

Om hun noden te beantwoorden, is een specifiek aanbod uitgewerkt binnen drie domeinen:

- **het pensioen en het overlijdensrisico**, ook al kiest een zelfstandige er soms voor om zijn activiteit voort te zetten na zijn 65ste en ook al kan de waarde van de activiteit die hij uitoefent voor hem een bron van rijkdom zijn wanneer hij die overlaat tegen goede voorwaarden;
- **de arbeidsongeschiktheid**, ongeacht of die te wijten is aan ongeval (al dan niet een arbeidsongeval) dan wel een ziekte (gaande van een griepje tot een infarct);
- **de burgerlijke aansprakelijkheid** eigen aan hun beroep, zowel wat betreft het contractuele aspect (bijvoorbeeld een bug in software die je ontwikkeld hebt) als wat betreft buitencontractuele aspecten (waarvoor een particulier een familiale verzekering sluit), of zelfs in je hoedanigheid als bestuurder van een onderneming of bedrijfsleider.

Die risico's verschillen naargelang van persoonlijke elementen (soort van activiteiten, leeftijd, statuut van de echtgenoot...) en vereisen een zeer gepersonaliseerde aanpak die verder gaat dan wat deze brochure kan bieden.

➤ VERPLICHTE VERZEKERINGEN

Iedereen wordt geacht de wet te kennen. Welke verzekeringen zijn voor jou verplicht?

In feite zijn slechts weinig verzekeringen wettelijk verplicht voor een particulier. Drie verzekeringen verdienen bijzondere aandacht. Het gemeenschappelijke uitgangspunt ervan is het lot van slachtoffers van gevaren die je zou kunnen creëren.

• AUTOVERZEKERING

- ➔ In de **autoverzekering** moet je de schade vergoeden die je voertuig aan anderen veroorzaakt, met inbegrip van de passagiers. Dit betekent dat de minimale wettelijk verplichte dekking van een zogenaamde BA-verzekering - waarbij "BA" staat voor burgerlijke aansprakelijkheid - niet de letsels dekt van de aansprakelijke bestuurder noch de schade aan het voertuig dat het ongeval veroorzaakt heeft. Als je je wil indekken tegen die risico's, vraag dan info over de bestuurdersverzekering en de verzekering tegen materiële schade ("omnium"). Andere gebruikelijke verzekeringen zijn de rechtsbijstandsverzekering (die je helpt je rechten te doen gelden, in der minne als mogelijk, zo niet voor de rechtbank) en de bijstandsverzekering (in geval van pech of ongeval).
- ➔ De BA-motorrijtuigverzekering is verplicht voor ieder op de openbare weg gebruikt motorvoertuig. Ze is niet verplicht voor een gewone elektrische fiets die alleen maar wat steun biedt bij het trappen. Voor een bromfiets en zelfs voor een gemotoriseerde rolstoel is ze dit wel.

De autoverzekering biedt, in België, een zeer ruime bescherming, maar de waarborgen kunnen verschillen naargelang van de verzekeringsonderneming. Zo bestaan er speciale clausules om de schade te dekken die je als "Bob" veroorzaakt aan het voertuig dat je is toevertrouwd. Terwijl de draagwijdte van de bescherming overal gelijkaardig is, is dat niet zo voor de tarifieringsmethodes. De verzekeringsondernemingen stellen elk op hun manier de premie vast die je zal aangerekend worden, niet alleen bij het sluiten van de overeenkomst, maar ook bij de verlenging ervan, in functie van de ongevallen die je mogelijk zou veroorzaakt hebben. Hou rekening met de impact van de mogelijke "malus", van bij het begin. Die kan variëren naargelang van de verzekeringsonderneming. Hou in het oog of je polis wel voordelig blijft op basis van je leeftijd, je beroep, je woon- of verblijfplaats, het occasionele gebruik van je voertuig voor beroepsdoeleinden, het feit dat meerdere bestuurders het regelmatig gebruiken, het soort voertuig en de afgelegde kilometers. Deel iedere belangrijke wijziging mee aan je verzekeraar.

Je verandert binnenkort van wagen? Hou rekening met de prijs van de verzekering van de verschillende modellen die je interesseren: het vermogen van het voertuig of andere eigenschappen kunnen een verschil maken.... over verschillende jaren. Het is maar dat je het weet!

Laat de concurrentie spelen en vraag aan je verzekeraar een schadeattest met alle ongevallen waarin je betrokken was tijdens de laatste vijf jaren. Op basis daarvan zullen de verzekeraars die je aanspreekt een offerte kunnen opstellen.

• ARBEIDSONGEVALLENVERZEKERING

→ Zodra je iemand werk geeft en hem/haar daarvoor betaalt, heb je het statuut van werkgever, ongeacht of dit loon aangegeven is bij de fiscus. Je moet dus je huispersoneel verzekeren tegen arbeidsongevallen (en op de weg van en naar het werk), zo niet ben je strafbaar. Bovendien zou het Fonds voor **Arbeidsongevallen** dan bij jou de vergoedingen recupereren waarop het (de) slachtoffer(s) recht heeft/hebben. Dit geldt al voor een eenvoudige babysit op wie je een beroep doet, tenzij je gebruik maakt van een goed georganiseerde dienst waarbij de babysit is aangesloten. Het heeft weinig belang of je al dan niet een fout hebt begaan: je werknemer zal beschermd zijn, zelfs voor een gewone val die te wijten is aan zijn eigen onhandigheid. Reken niet op je "familiale verzekering" in dergelijke gevallen...

• AANSPRAKELIJKHEIDSVERZEKERING JACHT

→ Jagers, jachtopziers of inrichters van jachtpartijen moeten een verzekering sluiten. Niet alle jagers zijn even handig: ook zij moeten hun burgerlijke aansprakelijkheid (BA) verzekeren. Ze kunnen aan de **BA-jacht** zelfs een ongevallenverzekering toevoegen voor het geval ze zouden aangevallen worden door een everzwijn of mochten ze zichzelf verwonden.

• ANDERE

→ Andere verzekeringen zijn verplicht door een overeenkomst: een verhuurder kan zijn huurder verplichten om (op zijn minst) zijn **huurdersaansprakelijkheid** te verzekeren, een bank kan aan wie geld leent verplichten om de terug te betalen sommen te verzekeren bij overlijden: dat is de **schuldsaldoverzekering**, die loopt tot de eindvervaldag van het krediet.

➤ DE FISCUS, JE VRIEND?

Federale
Overheidsdienst
FINANCIEN

Heel wat verzekeringen hebben een openbaar nut, in die mate zelfs dat sommige ervan een duwtje in de rug krijgen via fiscale voordelen. Mis ze vooral niet als ze tegemoetkomen aan je behoeften.

Dat is het geval met de aanvullende pensioenen, ongeacht of het gaat om :

- het door je werkgever ingerichte pensioenplan of je aanvullend pensioen als zelfstandige (bijvoorbeeld het VAPZ of Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen);
- pensioensparen (lees de brochure "pensioensparen, zo doe je het") of
- langetermijnsparen, dit is een levensverzekering die voorziet in de storting van een kapitaal of van rente wanneer je met pensioen gaat of bij overlijden. Hou rekening met een aantal voorwaarden: ze moet een minimale duur van 10 jaar hebben, je hebt de voordelen verbonden met de terugbetaling van kapitaal van een hypothecaire lening niet uitgeput, en je hebt beroep-sinkomsten. Pas je overeenkomsten van dit type indien nodig aan (als je bijvoorbeeld overschakelt naar deeltijdse arbeid). Je zou er baat bij kunnen hebben om de overeenkomst die in aanmerking komt voor het fiscale voordeel in twee te splitsen: een met fiscaal voordeel en afhouding op het einde, de andere buiten dit stelsel.

In de drie gevallen wordt het kapitaal of de rente die de verzekeraar je uitbetaalt belast. Die heffing ligt echter een flink stuk lager dan wat je moet afstaan op je loon, tenzij bij een vervroegde uitstap.

Voor al deze overeenkomsten kan je een fiscaal voordeel krijgen op de gestorte premies. Veel hoef je daarvoor niet te doen, je moet alleen maar je bijdragen opgeven in je belastingaangifte. Ook de kalender is van belang: het fiscale voordeel wordt toegekend op de premies betaald vóór het einde van het jaar, die je zal vermelden in je aangifte van het jaar daarop (desgevallend voor beide echtgenoten) en zal iets opleveren (minder belasting te betalen of meer terugkrijgen) op het ogenblik dat de eindafrekening wordt gemaakt.

Een kleine fiscale stimulans krijg je ook voor sommige rechtsbijstandsverzekeringen. Een basisovereenkomst (met beperkte premies en waarborgen) rechtsbijstand dekt al een hele waaier aan conflicten: dit soort polissen is vrijgesteld van de premietaks van 9,25 % die normaal op dergelijke contracten geheven wordt: altijd leuk meegenomen.

BEN JE EERDER EEN NOMADE OF EEN HUISMUS?

Weten via welk distributiekanaal je verzekerd bent, is belangrijk om een volledige check-up te maken van je verzekeringen en je keuze(s) te herbekijken. Goed nieuws: in België is de verkoop van verzekeringen sinds lang gereguleerd, wat een garantie voor bekwaamheid inhoudt. De markt is open en gevarieerd: je kan dus kiezen, wat dan weer een garantie voor concurrentie inhoudt. Een tevreden consument zal zijn gedrag natuurlijk niet snel wijzigen. Sommigen volgen de adviezen van een tussenpersoon (makelaar of agent), anderen speuren de markt af op het internet, velen zullen eerst op het internet rondneuzen en vervolgens op basis van een persoonlijk contact hun polis sluiten.

Een overzicht van de belangrijkste distributiekanaalen :

→ **De verzekeringsmakelaars** staan ten dienste van hun cliënt om hen uit het aanbod van meerdere ondernemingen de meest gepaste diensten aan te raden. De makelaars zorgen voor de "dienst na verkoop" in de vorm van een administratieve follow-up en advies in geval van schade. Ze ontvangen veelal een commissieloon, dat, net als de kosten eigen aan de verzekeringsonderneming, in de premie inbegrepen zit. Het factureren van erelonen gebeurt eerder in de ondernemingswereld. De makelaars zijn het belangrijkste distributiekanaal voor de "schadeverzekeringen" (andere dan levensverzekeringen, dit zijn brandverzekeringen, diefstalverzekeringen, burgerlijke-aansprakelijkheidsverzekeringen, bijstandverzekeringen, rechtsbijstandsverzekeringen... Sommigen zijn zeer lokaal verankerd, andere maken deel uit van multinationals.

- **Verzekeringsagenten** werken op een vergelijkbare wijze, maar zij bieden uitsluitend verzekeringen aan van één of enkele verzekeringsondernemingen.
- De banknetwerken bieden naast hun bankdiensten vaak ook verzekeringsdiensten aan, meestal in samenwerking met een verzekeringsonderneming die tot dezelfde groep behoort of waarmee de bank een bijzondere band heeft. De **bankverzekering** bereikt haar grootste marktaandeel in de individuele levensverzekering. Overigens hebben sommige makelaars naast hun verzekeringsactiviteit ook een activiteit als bankagent. Ze blijven dan vrij in hun doen en laten inzake verzekeringen, maar hebben een exclusieve band voor hun bankzaken.
- De verzekering zonder tussenpersoon of **directe verkoop** heeft zich in de loop der tijden aangepast aan de communicatietechnologieën (historische verwantschap met het cliënteel, huis-aan-huisverkoop, verkoop per briefwisseling, per telefoon en vandaag vooral via het internet). Verschillende directe verzekeraars hebben nochtans kantoren waar persoonlijk contact mogelijk is met daartoe opgeleide bedienden, die natuurlijk wel werken voor rekening van hun werkgever. In de directe verkoop worden er geen commissielonen betaald aan een tussenpersoon, maar de onderneming heeft natuurlijk wel verkoopskosten die deel uitmaken van de prijs van de verzekering.
- Steeds meer duiken op het internet **vergelijkende websites** op. Aan jou om te oordelen of deze websites een voldoende groot aanbod vertegenwoordigen en of ze ook oplossingen aanbieden voor minder alledaagse situaties (zoals een woning waarvan het dak gedeeltelijk uit leien bestaat en een ander deel uit roofing). Een gouden raad: vergelijk niet alleen de prijs, maar vooral ook de draagwijdte van de waarborgen en de kwaliteit van de dienstverlening.

➤ VERENIGINGSLEVEN EN VERZEKERINGEN "VOOR REKENING"

Laat je niet voor de gek houden door de uitdrukking "verzekeringen inbegrepen". Check of win informatie in over de draagwijdte en de limieten van de voorgestelde verzekeringen en vraag of je de waarborgen kan wijzigen via individuele opties.

Scholen, sportclubs en jeugdbewegingen bieden meestal dekkingen die, naast de burgerlijke aansprakelijkheid van de instellingen of organisaties en de omkadering, ook dekkingen omvatten tegen "ongevallen" die uitgaan van vaste bedragen. De eigenschappen van deze verzekeringen variëren met als gevolg dat van geval tot geval de verzekeringsprestaties (bedrag van de vergoedingen) waarop je aanspraak kan maken, aanzienlijk verschillen.

Aan jou dus om te beslissen of een bedrag van 150 euro voor een tand, 7.500 euro voor een dodelijk ongeval,... voor jou volstaan. Een deel van het antwoord hierop schuilt in de verzekeringen die je elders hebt...of die je zou kunnen sluiten om jezelf - maar ook je gezin - te beschermen tegen risico's op ongevallen in het privéleven, op hetzij forfaitaire hetzij integrale basis tot een vastgesteld plafond.

Wie "appartement" zegt, zegt meestal ook meteen "mede-eigendom". Ook hier kan je best met enige omzichtigheid te werk gaan tussen wat gedekt is door de verzekeringen van de mede-eigendom en wat nog moet gedekt worden via persoonlijke verzekeringen: je inboedel, vanzelfsprekend, maar soms ook de afwerkingen waarvoor je persoonlijk gekozen hebt en die afwijken van de standaard afwerkingsgraad in de rest van het gebouw.

➤ LEER MET JE POLIS OMGAAN!

Het is niet evident om een verzekeringsovereenkomst van a tot z te lezen in één keer, maar ze bepaalt wel de spelregels. Alles wat erin staat is belangrijk.

Zorg ervoor dat je de essentie ervan begrijpt of je laat uitleggen. Weet de belangrijkste punten eruit te ontleiden. Neem eventueel een fluo markeerstift en overloop

- de **uitsluitingen**: de gevallen waarin je verzekeraar niet hoeft tussenbeide te komen. De wet verplicht de verzekeraar om die expliciet te formuleren, om willekeur in het gebruik ervan te vermijden. Zijn vaak uitgesloten: een opzettelijke daad van de verzekerde, oorlogsdaden - maar ook deelname aan oproer -, risico's, gedragingen die het gevolg zijn van alcoholmisbruik, druggebruik en gebruik van geneesmiddelen. Let op: als een verzekeringsovereenkomst verwijst naar je "privéleven", dan zal ze niet aangepast zijn aan de klusjes die je mogelijk zou kunnen uitvoeren tegen betaling, zoals het thuis afleveren van pakjes.
- de **minimale en maximale prestaties**, vaak uitgedrukt in euro, soms in percentage van de verzekerde waarden of graad van ongeschiktheid/invaliditeit, of in aantal dagen. Zo kan de waarborg rechtsbijstand van een familiale verzekering de erelonen van deskundigen en advocaten dekken tot 5.000, 15.000 of 50.000 euro: een wereld van verschil.
- De **vrijstelling**: dat is het deel van de schade waarvoor je zelf opdraait. Een vrijstelling, dat is geen slecht nieuws dat bovenop het schadegeval komt, maar een middel om de premie te doen dalen op voorwaarde dat je zelf een deel van de schade

wil dragen. Waarom? De vrijstelling maakt dat je de verzekering niet overlaadt met kleinigheden (het verlies van een broodrooster of van een zonnebril...). Bovendien zorgt die vrijstelling voor minder fraude in zaken die te onbeduidend zijn om systematische controles te rechtvaardigen. Een "Engelse vrijstelling" is een concept waarbij de verzekeraar met andere woorden de totale schade vergoedt op voorwaarde dat die hoger is dan een vooraf bepaald bedrag. Bekijk hoeveel je kan besparen door voor deze of gene vrijstelling te kiezen, maar weet dus dat bij schade een deel van de kosten voor jou is.

Let ook op voor situaties waarin verschillende vrijstellingen samen kunnen spelen omdat meerdere polissen van toepassing zijn. Neem het voorbeeld waarbij een gebouw en de inhoud ervan in één polis verzekerd zijn. In dat geval zal slechts één vrijstelling aangerekend worden voor een schadegeval dat zowel de muren als de inboedel treft. Mochten het gebouw en de inboedel apart in afzonderlijke polissen verzekerd zijn, dan zou er twee maal een vrijstelling aangerekend worden.

- Je **verplichtingen**: zorg ervoor dat je de verplichtingen naleeft die de overeenkomst je oplegt opdat ze geldig zou zijn. Een diefstalverzekering die slechts tussenbeide komt als je een erkend alarmsysteem hebt is dus nutteloos zonder een dergelijk alarmsysteem. Een brandverzekering voor een tweede verblijf bepaalt traditioneel dat tijdens de winter de leidingen leeggemaakt worden en dat de verwarming blijft draaien.

➤ DUBBEL GEBRUIK

Het is niet altijd mogelijk om te vermijden dat meerdere verzekeringen eenzelfde belang dekken.

Dat is daarom nog geen dubbel gebruik. In de personenverzekering komt het vaak voor dat iemand meerdere levensverzekeringsovereenkomsten heeft. De prestaties van die verschillende overeenkomsten worden bij elkaar opgeteld.

In de schadeverzekering is het iets subtieler: sommige polissen laten toe om prestaties te cumuleren, andere dan weer niet, als verhaal tegen een aansprakelijke mogelijk is. Je zal dan geen forfaitaire som ontvangen langs de ene kant en een vergoeding langs de andere kant voor eenzelfde schadegeval.

In de reisverzekering verlenen kredietkaarten en ziekenfondsen dekkingen. Deze verzekeringen hebben een andere draagwijdte dan "klassieke" verzekeringen. Zo geldt de door een kredietkaart verleende dekking voor uitgaven die gedaan zijn met deze kredietkaart. Bij de dekkingen die ziekenfondsen aanbieden, hebben de waarborgen geen betrekking op pech en auto-ongevallen en de bijstand voor personen is vaak beperkter: zo is de repatriëring bij ernstige gezondheidsproblemen van een naaste die in het land is achtergebleven niet gedekt.

Dankzij een rechtsbijstandverzekering kan je de optionele "rechtsbescherming" in polissen waar die waarborg bijkomstig is (auto, burgerlijke aansprakelijkheid, brand,...) laten vallen waardoor je kan besparen op de premie. Bekijk dit met je verzekeraar.

Ten slotte is wat je ziet ook niet altijd wat je dacht te zien!

De "familiale" verzekering beschermt het gezin, maar alleen voor schade van derden, die geen lid zijn van het gezin. De schade bijvoorbeeld die je zoon veroorzaakt wanneer hij zijn zus kwetst, is dus niet gedekt.

Het is perfect zinvol dat een eigenaar en een huurder beiden een verzekering sluiten voor eenzelfde onroerend goed. Alleen is het belangrijk te weten dat de eerste daarmee zijn eigendom verzekert (met het oog op de wedersamenstelling, tegen nieuwwaarde dus), terwijl de tweede zijn aansprakelijkheden verzekert (het goed teruggeven in de staat waarin hij het ontvangen heeft, maar ook: ten aanzien van iedere derde). Er bestaan gecombineerde formules: zorg ervoor dat je ze goed begrijpt.

➤ KEN IK NIET, DUS HEB IK HET OOK NIET NODIG?

Ieder land heeft zo zijn bijzonderheden. Sommige verzekeringen zijn weinig verspreid in België in vergelijking met onze buurlanden. Zonder hier sociologisch verder op in te gaan, hierbij toch een aantal frappante aspecten:

- de **rechtsbijstandsverzekering** is in België veel minder courant dan in Duitsland hoewel onze burens niet zo'n ruziemakers zijn. Bij ons bevatten de meeste aansprakelijkheidsverzekeringen - BA-auto, beroepsaansprakelijkheidsverzekeringen en familiale verzekeringen (officieel verzekering BA-privéleven) - een tot aansprakelijkheidsconflicten beperkte dekking. Niet te versmaden! Bij drama's zoals de treinramp van Buizingen of de moordende tocht van een verwarde burger in een kinderopvang in Dendermonde hebben de families van de slachtoffers ontdekt dat deze dekking - de limiet varieerde van polis tot polis - hen de mogelijkheid gaf om hun rechten te doen gelden. Dit geldt ook in een heel veel minder extreme situaties. Ruimere en duurdere polissen breiden de dekking uit naar conflicten in nagenoeg alle rechtsdomeinen, te beginnen met burenruzies en bescherming van de consument. De overheid heeft een brede basisovereenkomst ontworpen die een fiscaal duwtje in de rug geniet.
- Voor **ongevallen** die zich **thuis** voordoen en lichamelijke letsels meebrengen bestaan er een ziekte- en invaliditeitsverzekering en een hospitalisatieverzekering, maar ze dekken bijlange niet de volledige schade, in het bijzonder de financiële gevolgen van de restletsels. De voor deze gevallen in Frankrijk ontwikkelde verzekering "levensongevallen" blijkt daar een succes.

→ In België hangt een **overlijdensdekking** vaak samen met een krediet. Deze verzorgverzekering neemt ook de financiële gevolgen ten laste van de verdwijning van een van de personen die zorgen voor de instandhouding van het gezin. In het buitenland krijgt dit risico meer aandacht, waar er bijvoorbeeld dekkingen aangegaan worden ten belope van drie jaar inkomsten, a fortiori voor personen die alleen instaan voor de opvoeding van een of meerdere kinderen.

Vergelijkbaar is de rol die een overlijdensverzekering speelt om het voortbestaan van een familiebedrijf te waarborgen, om een goed binnen de familie te houden of meer algemeen om de successierechten te dekken. Verzekeringen die zich beperken tot het dekken van de begrafeniskosten vinden steeds meer ingang: de grootste troef ervan schuilt in de waarborg dat, zodra de eerste premie betaald is, het gewenste kapitaal ter beschikking staat van de naasten: een unieke gemoedsrust. Bovendien wordt de begrafenis georganiseerd volgens de wilsbeschikking van de overledene en ten laste genomen door de verzekeraar.

→ Inzake zorg mag België zich erover verheugen dat de sociale zekerheid de basisbehoeften ten laste neemt. Toch blijft 20 % van de uitgaven ten laste van de patiënt! Let erop dat hospitalisatieverzekeringen vaak niet instaan voor **ambulante en tandheelkundige kosten**. Bovendien gaat de gestegen levensverwachting gepaard met het risico op ziektes zoals Alzheimer of Parkinson die, zonder dat een hospitalisatie altijd noodzakelijk is, thuiszorg noodzakelijk maken. De **zorgverzekering** neemt de kosten ten laste van de dienstverlening die het verlies van autonomie compenseert: maaltijden, toilet, aankleden,... De regionale overheden hebben deze nood geïdentificeerd en hebben verplichte stelsels ingericht, die echter te beperkt zijn om de reële noden te dekken.

- Sommige verzekeringen lijken vreemd: zo kan je de ziekenhuiskosten van je **huisdieren** verzekeren of het risico dat je **huwelijk geannuleerd** wordt. Nochtans kunnen de kosten van dergelijke tegenslagen aardig oplopen.
- Overweeg om de goederen die voor jou een bijzondere waarde hebben te verzekeren: slechts de helft van de gezinnen is verzekerd tegen inbraak; er bestaan polissen of opties om zwembaden, tuinen of fietsen en de risico's die er betrekking op hebben te dekken.

Renten zijn weinig gevraagd in België. De meeste cliënten vragen om het kapitaal op een bepaald ogenblik te ontvangen, bijvoorbeeld op de pensioenleeftijd. Aan de basis vertegenwoordigt de rente in feite dezelfde waarde, maar in de vorm van de belofte van regelmatige stortingen, bijvoorbeeld tot het overlijden.

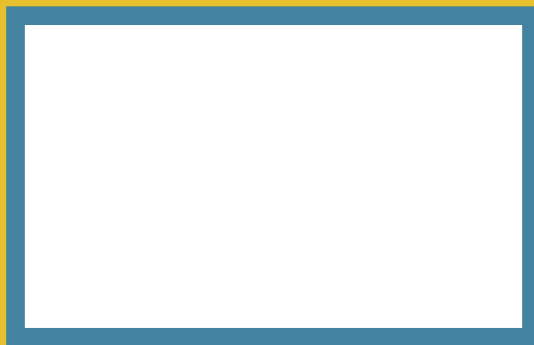
Op die manier neemt de verzekeraar het langlevensrisico op zich: ook aan wie honderd jaar wordt zal hij een rente blijven betalen... Andersom is bij een eenvoudige lijfrente de waarde van het contract verloren wanneer de verzekerde overlijdt kort nadat de rente beginnen te lopen is.

Hierop bestaan heel wat varianten die je best onderzoekt, niet alleen op basis van je eigen noden en gezinssamenstelling, maar tevens op basis van de fiscaliteit en de te verwachten evolutie van de inflatie.

 NOTA'S:

HEB JE NOG VRAGEN?

Als je na het lezen van deze brochure nog met vragen zit, dan kan je terecht op de websites van Assuralia (www.assuralia.be en www.ABCverzekering.be) waar je een heleboel basisinformatie en veel gestelde vragen vindt. Ook je verzekeringstussenpersoon – de makelaar of verzekeringsagent dus – of je verzekeraar staan klaar om je vragen te beantwoorden.

Reeds in dezelfde reeks verschenen:

Je kan ook door deze brochures bladeren op www.issuu.com/assuralia

Deze brochure is een initiatief van Assuralia, de beroepsvereniging van verzekeringsondernemingen

